

GUIA PER A LA PRESCRIPCIÓ SEGURA DE MEDICAMENTS A SILICON

HOSPITAL GERMANS TRIAS

Germans Trias i Pujol
Hospital
Institut Català de la Salut

La correcta prescripció de medicaments és un aspecte clau en la seguretat dels pacients i alhora impacta en la correcta administració per part d'infermeria. Ambdós aspectes són claus per a l'objectiu de què els pacients rebin el tractament adequat.

Una prescripció incorrecta és font d'errors de medicació.

La prescripció electrònica, en el nostre cas a través de l'aplicació Silicon®, ha comportat molts avantatges i ha contribuït a reduir els errors de prescripció, però si els metges no en fan un ús adequat, poden aparèixer noves tipologies d'errors.

La subcomissió de prevenció d'errors de medicació de l'hospital Germans Trias, a partir de l'anàlisi de diferents errors de medicació notificats pels professionals en els últims anys, ha detectat aquells aspectes de la prescripció que generen més errors.

Aquest document pretén ser una guia per a tots els metges a l'hora de prescriure de forma segura els medicaments per als pacients ingressats a l'Hospital Germans Trias. I, molt especialment, per als residents de les diferents especialitats, que fan un percentatge molt elevat de les prescripcions a l'hospital.

L'objectiu de tot tractament farmacològic és aconseguir uns objectius terapèutics definits que millorin la qualitat de vida dels pacients alhora que minimitzin els riscos per a la seva seguretat.

Una correcta prescripció ha de complir 5 condicions:

1. Pacient correcte
2. Fàrmac correcte
3. Dosi correcte
4. Via correcte
5. Hora correcte

GUIA PER A LA PRESCRIPCIÓ SEGURA DE MEDICAMENTS A SILICON

HOSPITAL GERMANS TRIAS

ÍNDEX

HORARIS	1 - 3
VIA D'ADMINISTRACIÓ	4
DOSIS	5
TRANSICIONS ASSISTENCIALS	6 - 7
SITUACIONS ESPECIALS	8 - 10
ALTRES	11

HORARIS

Administració relacionada amb la ingesta

Es recomana que utilitzeu els horaris d'administració de la medicació que Silicon té predeterminats. Per això, ho heu d'indicar al camp 'Freqüència'.

Coneixeu els horaris predeterminats a Silicon?

Freqüència relacionada amb la ingesta

Freqüència		
E	Amb l'esmorzar	9h
D	Amb el dinar	14h
B	Amb el berenar	17h
S	Amb el sopar	20h

Exemples de combinacions possibles d'aquests horaris

Freqüència		
EDS	Amb l'esmorzar, dinar i sopar	9h-14h-20h
EDBS	Amb l'esmorzar, dinar, berenar i sopar	9h-14h-17h-20h
EDBS	Amb l'esmorzar, dinar, berenar i sopar	9h-12h-16h-19h

Si náusea/ vòmit:

EDS SN 9h-14h-20h

Si precisa:

EDS SP 9h-14h-20h

Abans dels àpats

Freqüència		
E-AA	1h abans d'esmorzar	7h-8h
D-AA	1h abans de dinar	12h-13h
S-AA	1h abans de sopar	18h-19h

*Excepte Pediatria

O qualsevol combinació:

EDS-AA Abans d'esmorzar, dinar i sopar 8h - 13h - 18h

HORARIS

Administració a intervals fixos

Freqüència a intervals fixos

Freqüència		
4	Cada 4h	1h-5h-9h-13h-17h-21h
6	Cada 6h	0h-6h-12h-18h
8	Cada 8h	1h-9h-17h
12	Cada 12h	9h-21h
24	Cada 24h	17h
N	Al dormir	23h

Freqüència a intervals fixos alternants

Freqüència		
4A	Cada 4h	3h-7h-11h-15h-19h-23h
6A	Cada 6h	3h-9h-15h-21h
8A	Cada 8h	5h-13h-21h
12A	Cada 12h	3h-15h

Freqüència	
C8	Cada 8h a partir de l'hora de prescripció També C6, C12, C24, C48, C72,...

Si es modifica la prescripció (com afegir una observació o canviar la dosi), es torna a recalcular l'horari d'administració a partir de l'hora de modificació de la prescripció.

Freqüència			
A0	A les 0h	0h	A qualsevol hora del dia
0-12	A les 0h i a les 12h	0h-12h	A qualsevol combinació d'hores

Administració d'una dosi única

Si voleu prescriure una dosi única d'un medicament que s'administri a una hora concreta, de manera puntual, heu d'indicar al camp 'Freqüència': DU i l'hora desitjada.

Exemples:

- 'DU10' per administrar a les 10h.
- 'DU0' per administrar a les 24h.
- 'DU16' per administrar a les 16h.

S'administrarà una única dosi quan sigui l'hora indicada.

Si voleu, podeu reajustar les primeres dosis en funció de la posologia. Ho heu de fer prescrivint com a dosis úniques urgents les primeres dosis fins que s'adapti a l'horari d'administració. Aquesta opció està localitzada a la part superior dreta de la pantalla de prescripció de Silicon.

HORARIS

Administració condicionada a determinades situacions

Sovint voldreu prescriure medicaments que s'han d'administrar de manera condicionada a situacions com la presència de dolor, febre, nàusees, vòmits, etc. En aquests casos, cal que utilitzeu les següents freqüències que Silicon té predefinides:

Administració segons condicions

Freqüència		
SP	Si precisa	A qualsevol hora
SD	Si dolor	
SF	Si febre	
SN	Si nàusees/vòmits	
SH	Segons hemostàsia	

Freqüències si dolor:

8 SD	1h-9h-17h
12 SD	9h-21h
6 SD	0h-6h-12h-18h
4 SD	1h-5h-9h-13h-17h-21h
N SD	23h

Freqüències ALTERNES si dolor:

8A SD	5h-13h-21h
12A SD	3h-15h
6A SD	3h-9h-15h-21h
4A SD	3h-7h-11h-15h-19h-23h

O qualsevol combinació de freqüències i condicions.

Hora concreta segons hemostàsia

A16 SH 16h

Quan prescrivieu antibiòtics, cal verificar que el nou horari no suposi una sobredosificació o infradosificació.

Freqüència personalitzada

Si tot i així no trobeu la pauta més adequada per al vostre pacient, o si heu de prescriure determinats medicaments que s'han d'ajustar als horaris habituals dels pacients (per exemple, els antiparkinsonians o antiepilèptics), podeu utilitzar la 'Freqüència personalitzada' (3a icona a la dreta del camp 'Freqüència').

Podreu prescriure a qualsevol hora del dia.

Molt important: si la prescripció ha de durar més d'un dia, recordeu marcar la casella 'Repetir a partir d'aquest dia' (en cas contrari, la prescripció només durarà un dia.)

Repetir a partir d'aquest dia

No heu de prescriure al camp d'observacions (Freqüència 'MO'), donat que no genera ordre per a la dispensació del medicament i obliga a la infermera a demanar-lo al Servei de Farmàcia.

A més, a les infermeres els apareixerà aquest medicament al registre d'administració de medicació com que el poden administrar a qualsevol hora, la qual cosa pot induir errors d'administració.

VIA D'ADMINISTRACIÓ

La via d'administració s'ha de consignar sempre al camp 'Via' de Silicon, no a l'apartat 'Observacions'. Això facilita la interpretació per part de les infermeres a l'hora d'administrar el medicament.

Via intravenosa

Quan prescriteu medicaments a administrar dissolts en sèrums, heu de comprovar que les freqüències d'administració dels sèrums i dels medicaments coincideixen.

Exemple:

No prescriteu el sèrum fisiològic cada 12h i el clorur potàssic cada 8h

Perfusions intravenoses contínues

Quan prescriteu perfusions intravenoses, a l'apartat de 'Freqüència' heu d'indicar:

Administració de perfusió contínua

Freqüència

 PC **Perfusió contínua** **A qualsevol hora**

Administració per via sonda nasogàstrica (SNG)

En pacients que s'estan alimentant per SNG, jejunostomia o gastrostomia o que pateixen disfàgia, si heu de prescriure medicació via oral, que caldrà triturar, heu de consultar a Silicon a l'apartat 'Via' si és una via autoritzada, obrint la lupa a l'apartat 'Via'. En cas de dubte, consulteu el Servei de Farmàcia.

Canvis de la via d'administració

Si voleu indicar un canvi de via d'administració que comporti un canvi de presentació (exemple: d'injectable a comprimits), heu de suspendre la prescripció dels medicaments afectats i tornar-los a prescriure amb la nova via d'administració.

Si voleu indicar la retirada de la via intravenosa, ho heu de fer a 'Mesures no farmacològiques', en cap cas a 'Observacions'.

Considereu la progressió a la via oral sempre que sigui possible.

Per a aquells pacients que inicien la dieta i la toleren, valoreu la suspensió de la fluidoteràpia intravenosa.

DOSIS

Comprimits ajustats a la dosi

Quan prescriteu medicaments per via oral en forma de comprimits, reviseu les diferents presentacions disponibles a Silicon per tal de minimitzar el nombre de comprimits que haurà de prendre el pacient.

Exemple

- No prescriteu clopidogrel 4 comprimits de 75mg quan hi ha presentació de 300mg
- No prescriteu hidralazina 2 comprimits de 25mg quan hi ha presentació de 50mg

Presentacions no fraccionables

Tingueu en compte que algunes presentacions de medicaments no es poden fraccionar, com per exemple les càpsules o els comprimits d'alliberament retardat.

Exemple

- No prescriteu clindamicina 150mg via oral quan les càpsules són de 300mg. En aquests casos, mireu si hi ha una presentació en xarop disponible i, sinó, consulteu el Servei de Farmàcia.

Antibiòtics combinats

En antibiòtics combinats, cal prescriure les dosis en funció de l'antibiòtic principal, que és el primer que apareix al descriptiu.

COMPTE! Si consulteu bibliografia anglosaxona, les dosis recomanades són la suma de dosis dels dos medicaments.

Exemple

- Prescriviu piperacilina-tazobactam 4g/0.5g segons les dosis de piperacilina (4g)

TRANSICIONS ASSISTENCIALS

En qualsevol transició assistencial hi ha d'haver una prescripció a Silicon feta des de l'àrea d'origen, per tal que infermeria de l'àrea receptora pugui administrar la medicació quan correspongui.

Això és especialment rellevant en cas de:

- Pas d'una àrea assistencial a una altra (exemple: d'urgències a planta, d'unitats de crítics sense Silicon a planta).
- Trasllat a l'ICO o a hospitalització a domicili (o viceversa): en aquests casos, es tanca l'episodi d'hospitalització. Per poder veure el tractament, heu de consultar-lo en l'episodi tancat, seguint les indicacions que trobareu a la intranet.

Les àrees que no tenen prescripció electrònica amb Silicon són: Unitat de Cures intensives, UCI cardíaca, Unitat de Reanimació, Unitat d'Hemodiàlisi, Urgències.

Conciliació a l'ingrés: Medicació habitual

El metge és responsable de **TOT** el tractament del pacient.

En les primeres hores de l'ingrés heu de revisar tot el tractament habitual del pacient, actualitzat, decidir quins medicaments ha de continuar prenent durant l'ingrés i quins no i prescriure-ho a Silicon per tal que les infermeres ho puguin administrar.

Heu de comprovar amb el pacient o els seus acompanyants si la medicació prescrita al pla de medicació comunitària està actualitzada, abans de prescriure-la a Silicon. Sovint els malalts han deixat de prendre una medicació per indicació mèdica, però això pot no estar reflectit al seu pla de medicació comunitària. També cal indagar sobre la medicació prescrita fora del sistema públic.

Medicació fora de guia

Heu de prescriure un a un, en línies específiques, tots els medicaments que pren de forma habitual el pacient:

Opció 1

Busqueu les equivalències terapèutiques dins de la guia farmacoterapèutica de l'hospital.

Opció 2

Feu la prescripció com a 'fora de guia' i demaneu al malalt o a la seva família que el porti, si no es vol modificar un tractament habitual del pacient.

Opció 3

- a) Pacients a unitats amb unidosi:** prescriu com a 'Fora guia' i envieu un missatge via Silicon al farmacèutic indicant la necessitat d'aquest medicament. Ho heu de fer marcant en el missatge l'opció 'Mostrar com avís al farmacèutic'
- b) Pacients a unitats sense unidosi** (Unitat de Cures Intenses, Unitat de Reanimació, Unitat d'Hemodiàlisi): Feu una recepta rosa etiquetada amb les dades del pacient, per tal de poder disposar del medicament.

TRANSICIONS ASSISTENCIALS

Conciliació a l'alta

A l'alta del pacient, heu de fer l'informe d'alta on consti TOT el tractament del pacient a l'alta:

- Medicaments que hagueu prescrit a l'alta hospitalària
- Medicaments que ja prenia de manera habitual, amb les modificacions que considereu adequades

A més, cal fer la recepta electrònica on es vegin tots aquests tractaments perquè el pacient la pugui recollir a la farmàcia comunitària.

En alguns serveis i també per als pacients crònics complexos (PCC) i amb malaltia avançada crònica (MACA), el servei de farmàcia realitza la conciliació en els ingressos i en les altes (en pacients als qui s'introdueix la data de previsió d'alta) de dilluns a divendres.

Prescripció a futur

Si voleu prescriure el tractament farmacològic prèviament a l'ingrés del pacient (per exemple, per a un pacient que ingressarà de manera programada per a una intervenció quirúrgica), ho podeu fer en el moment de crear o modificar l'ordre clínica a SAP. Haureu de seguir la ruta:

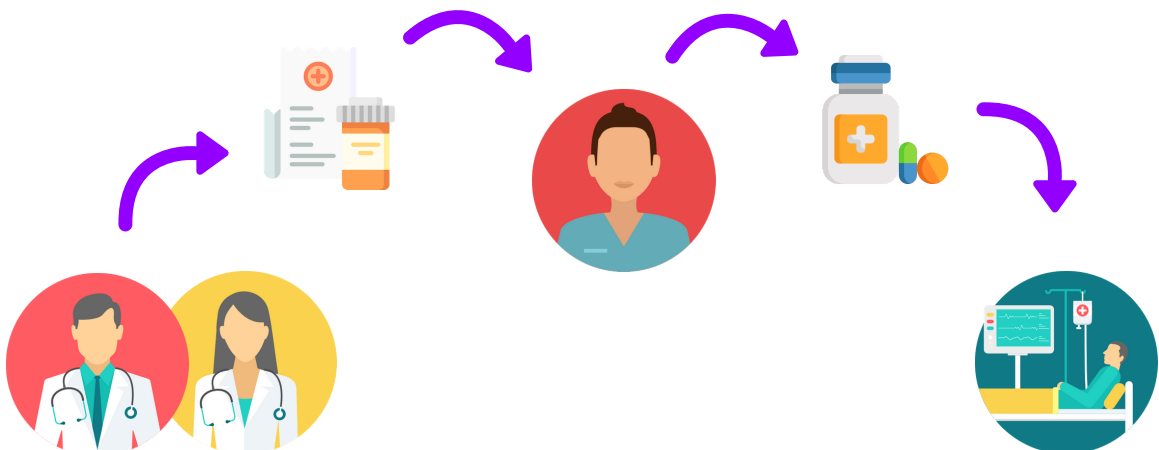
Ordre clínica > Peticions vinculades > Prescripció a l'ingrés

Hi podeu prescriure:

- Medicació a l'ingrés (la relacionada amb el motiu d'ingrés i la medicació habitual del pacient)
- Profilaxi antibiòtica
- Medicaments necessaris per al postoperatori immediat

La prescripció a futur és molt important per a què les infermeres puguin administrar la medicació als pacients en el moment del seu ingrés a les unitats d'hospitalització.

Recordeu prescriure la profilaxi antibiòtica, quan estigui indicada, en els pacients quirúrgics, indicant data de finalització.

SITUACIONS ESPECIALS

Protocols preestablerts

S'ha de prescriure preferentment a través dels protocols definits a Silicon.

Aquests protocols contenen les pautes consensuades, més adequades per als pacients, així com les mesures no farmacològiques pertinents.

- Insulina (protocols DIAB)
- Dolor
- Preparació per a colonoscòpia
- Protocols quirúrgics de fast track com ERAS

Insulina

En pacients que, segons el protocol de l'hospital, hagin de portar tractament amb insulina, cal prescriure segons els protocols DIAB, que han estat definits per a totes les situacions possibles i contenen les pautes correctores i les mesures no farmacològiques.

Aquests protocols calculen la dosi d'insulina en funció del pes del malalt. Recordeu arrodonir la dosi d'insulina al nombre enter superior si els decimals són igual o major #,5 o a l'inferior en la resta de casos. Si no ho feu, a les infermeres el programa els mostra administrar la dosi amb decimals.

Heu de triar la pauta correctora dintre dels protocols DIAB, per tal que les infermeres puguin realitzar les correccions de dosi en funció de les glucèmies dels pacients.

En els malalts quirúrgics: per a la intervenció cal prescriure la pauta quirúrgica i a la tornada a la unitat d'hospitalització cal tornar a prescriure la pauta basal o basal- bolus a través dels protocols DIAB.

L'administració intravenosa d'insulina regular (a unitats de crítics) s'ha de fer sempre en perfusió contínua (diluïda en sèrum fisiològic).

Recordeu modificar les dosis inicials d'insulina durant l'ingrés, considerant les glucèmies capil·lars i seguint les recomanacions del protocol d'hiperglucèmia hospitalària.

Dolor postquirúrgic

En els pacients quirúrgics, heu de prescriure els protocols de dolor elaborats pel comitè de dolor, específics per a cada tipus de cirurgia i que es troben a Silicon, en lloc de pautes d'analgèsia lliure.

La prescripció s'ha de fer a Silicon, a la sortida de quiròfan o de la Unitat de Reanimació. Cal que l'anestesiòleg i el cirurgià responsable del pacient acordin qui ha de fer aquesta prescripció.

Tingueu en compte que les pautes d'analgèsia prèvies a la intervenció quirúrgica s'han de suspendre, per no duplicar analgèsia un cop prescrit el protocol postquirúrgic.

Pautes combinades d'analgèsia: heu d'alternar horaris per tal que s'administrin alterns.

Exemple: si voleu que s'administrin paracetamol i metamizol alterns cada 4 hores, heu de posar al camp 'Freqüència':

- Metamizol 8
- Paracetamol 8A

En aquest cas, s'administrarà:

- Metamizol a les 1h - 9h - 17h
- Paracetamol a les 5h - 13h - 21h

SITUACIONS ESPECIALS

Elastòmers, bombes de PCA

És incorrecte prescriure els elastòmers i bombes de PCA únicament a SAP. Sempre s'han de prescriure també a Silicon perquè ho pugui visualitzar i administrar la infermera.

Assegureu-vos de la continuïtat del tractament quan el pacient passa d'una àrea de crítics a les unitats d'hospitalització convencional, fent novament la prescripció actualitzada a Silicon.

Tots els elastòmers i les bombes de PCA han d'anar correctament etiquetats amb el nom i cognoms del pacient, número d'història clínica, data, fàrmacs i dosis.

Malalts en diàlisi

Medicació prescrita pels nefròlegs a la Unitat d'Hemodiàlisi

Els nefròlegs a la Unitat d'Hemodiàlisi han de prescriure a Silicon la medicació que s'ha d'administrar durant la sessió de diàlisi als pacients ingressats.

D'aquesta manera, tant metges com infermeres de les unitats d'origen podran consultar les dades de prescripció i administració.

Administració durant la sessió de diàlisi

Freqüència

 IDI **Intradiàlisi** A qualsevol hora

Medicació prescrita pel metge responsable

El metge pot prescriure medicaments que, els dies de sessió de diàlisi, cal administrar després de les sessions (per la seva farmacocinètica, no és aconsellable administrar-los abans de la diàlisi).

En aquests casos, el metge ha de consignar al camp d'observacions la següent frase: "Els dies de diàlisi, administrar quan torni de la sessió de diàlisi", indicant els dies de diàlisi.

El medicament serà administrat a la unitat d'hospitalització quan hi retorni el pacient.

Fórmules magistrals

Les fórmules magistrals les heu de prescriure a Silicon perquè la infermera pugui administrar-les. Heu de buscar el nom de medicament 'fòrmula magistral' i escriure al camp 'Observacions' sense abreviatures, indicant la composició completa

Exemple:

'Excipient emolient + Lanolina 7% + Triamcinolona acetònid 0,1% + Ketoconazol 1% + Ictiol 0,5%'

No s'han de prescriure únicament al curs clínic de SAP (en tot cas, a SAP i Silicon) Només en aquelles àrees sense Silicon, heu d'omplir el full de sol·licitud per al laboratori de farmàcia (recepta verda).

Medicaments que requereixen autorització de la Comissió de medicaments en situacions especials

Alguns medicaments estan subjectes a control d'ús:

- Antibiòtics d'ús restringit (exemple: ceftolozà-tazobactam)
- Fàrmacs fora d'indicació
- Fàrmacs que requereixen un control de la despesa (exemple: tolvaptan)
- Fàrmacs d'ús compassiu
- Altres fàrmacs restringits

Si voleu prescriure un d'aquests medicaments, ha de ser autoritzat per la Comissió de medicaments en situacions especials.

SITUACIONS ESPECIALS

En aquest cas, heu d'enviar un informe a la secretaria del Servei de Farmàcia, utilitzant el model d'informe mèdic per medicaments en situacions especials que hi ha a la intranet. No es dispensaran ni administraran fins que no s'hagi autoritzat aquesta prescripció.

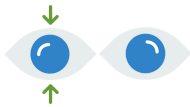
Medicaments que requereixen indicació de prescripció autoritzada

Alguns medicaments poden requerir una justificació d'indicació perquè estan subjectes a un control més estricte per part del Servei de Farmàcia, com per exemple Ferro III carboximaltosa (Ferinject®). No els podreu prescriure si no marqueu una de les indicacions autoritzades (al camp 'Indicació', en color taronja a la part inferior dreta de la pàgina de prescripció a Silicon).

Indicació

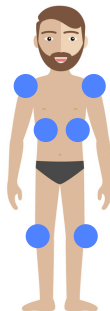
Col·liris

No oblideu indicar l'ull on s'ha d'administrar el col·liri, al camp 'Observacions'.

Medicació tòpica

Indiqueu la zona on s'ha d'administrar, al camp 'Observacions'.

Antiparkinsonians

Per tal d'evitar aturades d'efectivitat del tractament, heu d'ajustar les pautes d'administració als horaris habituals del pacient, tal com s'indica a 'Freqüència personalitzada'.

Medicació hospitalària de dispensació ambulatoria (MHDA)

La MHDA s'ha de prescriure a Silicon entrant a través de l'episodi de consultes externes.

A consultes externes:

Cal que confirmeu el tractament i doneu una nova recepta prescrita electrònicament al pacient a cada visita ambulatoria, hi hagi canvis o no en la prescripció.

Quan feu un canvi en la prescripció de la MHDA, l'heu d'indicar a SAP i a Silicon. Heu de lliurar la nova recepta al pacient amb els canvis perquè la porti al Servei de Farmàcia.

És imprescindible que confirmeu electrònicament la prescripció abans d'imprimir la recepta.

A l'alta del pacient ingressat:

Quan prescriueu una medicació MHDA a l'alta d'un pacient, no heu de fer recepta rosa. Heu de fer prescripció electrònica a Silicon a l'episodi de consultes externes del pacient ingressat i lliurar una impressió de la recepta al pacient per tal que pugui anar al Servei de Farmàcia a recollir la medicació.

Recordeu indicar la data de final, per exemple en el cas dels antibiòtics.

Davant de qualsevol dubte consulteu al farmacèutic responsable de la unitat d'hospitalització corresponent.

Freqüències específiques de MHDA

Freqüència

set-amb

Setmanal

14 DM

14 DT

Cada 14 dies matí / tarda

30 DM

30 DT

Cada 30 dies matí / tarda

2 MES

Cada 2 mesos

365 D

Anual

ALTRES

Abreviatures

En la prescripció en paper o al camp 'Observacions' de Silicon, no utilitzeu abreviatures: cal escriure el text complet. És important per no induir errors.

Variables rellevants

Quan feu les vostres prescripcions de medicaments, heu d'indicar a Silicon:

- Pes del pacient
- En cas de Pediatria, fàrmacs citostàtics: l'alçada
- Al·lèrgies del pacient (camp obligatori)
- Creatinina (en cas de fàrmacs que requereixen ajust de dosis en insuficiència renal)
- Malalties cròniques rellevants: parkinsonisme, miastenia

Aquestes dades, per ara, no es carreguen automàticament des de SAP o Gacela.

Interaccions

Encara que els farmacèutics revisaran els tractaments que prescriviu, aneu amb compte quan prescrivieu un medicament, pel que fa a les possibles interaccions amb altres medicaments. No totes les interaccions estan incloses a les bases de dades de Farmàcia ni generen alertes a Silicon.

Ordres verbals

Recordeu que les ordres verbals només s'han d'utilitzar en situacions emergents en què no hi ha temps per escriure les prescripcions a Silicon o quan el metge estigui realitzant una tècnica estèril. En aquests casos, heu de:

- Indicar el medicament, dosi i via d'administració
- Esperar que la infermera reconfirmi les indicacions
- Enregistrar a Silicon la prescripció de seguida que es pugui

Metges consultors (interconsultes)

Quan visiteu un malalt per una interconsulta:

- Si prescriviu un medicament: heu de prescriure la medicació a Silicon i escriure-ho a SAP (al curs clínic i a la nota d'interconsulta).
- Si feu una recomanació: no heu de fer la prescripció a Silicon, només la indicació a SAP. El metge responsable valorarà la recomanació, prendrà la decisió final i serà qui faci la prescripció a Silicon.

Silicon assigna al metge consultor només aquella part del tractament que ha modificat o prescrit.

Mesures no- farmacològiques

Recordeu actualitzar les mesures no-farmacològiques periòdicament i en funció dels canvis.

Exemple:

oxigenoteràpia, mobilitzacions, dieta.

També són medicaments!

Els laxants i els ènemes són medicaments i no s'han de prescriure a l'apartat de 'Mesures no farmacològiques'

AUTORS

ÀNGELS ANDREU CRESPO
ISABEL ANDRÉS MARTÍNEZ
MÒNICA BALLESTER ROCA
MÒNICA CASTELLÀ CREUS
DAVID PARÉS MARTÍNEZ
ANGÉLICA POCINO CAMPAYO
FERRAN SALA PIÑOL

DISSENY I MAQUETACIÓ
LAURA GARCIA GIMENO

